

DR. GYERGYÁK FERENC

FŐSZERKESZTŐ

ÚJ MAGYAR KÖZIGAZGATÁS

Gyógyítástól a közigazgatásig

(BESZÉLGETÉS
DR. JÁVOR ANDRÁSSAL,
A MAGYAR
KORMÁNYTISZTVISELŐI KAR
ELNÖKÉVEL)

ÚMK: Tisztelt Elnök Úr! Mielőtt elkezdenénk a beszélgetést, kérjük röviden mutakozzon be olvasóinknak.

J.A.: 1947-ben születtem Baján. Iskoláimat mind a fővárosban jártam. Általános iskola után a Rákóczi Gimnáziumban érettségiztem, majd 1972-ben a Semmelweis Orvostudományi Egyetemen általános orvosként diplomáztam. Belgyógyász szerettem volna lenni, de Budapesten nem kaptam belgyógyász állást, emiatt 1972-ben Szekszárdra, a Tolna Megyei Kórházba mentem dolgozni. 1977-ben belgyógyász szakorvos lettem, majd 1981-ben társadalomorvostan szakorvos vizsgát tettem. 1982-ig voltam a Tolna megyei Kórház belgyógyásza. Sokan nem tudják, de ebben az időben kezdődött el az egészségügyi számítástechnika fejlesztése Magyarországon. A szekszárdi kórház akkori igazgatóját Dr. Szentgáli Gyulát felkérték, hogy az öt magyar egészségügyi számítástechnikai bázisintézet közül a szekszárdi kórház legyen az egyik, aki részt vesz a kórházi információrendszer modellszerű kifejlesztésében. A kórház orvosait nem foglalkoztatta a számítástechnika, engem viszont valami miatt megragadott, érdekelt a feladat. Korábban versenysakkozó voltam, és hamar feltűnt, hogy a számítástechnikai feladat ugyanazt az algoritmikus gondolkodást igényli, mint a sakk. Amikor 1977-ben elvállaltam kórházon belül a modellfejlesztéssel járó többletfeladatot, viszonylag gyorsan megváltozott az életem. A kórház igazgatója megbetegedett és azt is tudta, hogy betegsége nem gyógyítható. 32 éves voltam, amikor 1979-ben kinevezett a Dokumentációs és Információs Központ vezetőjévé. Tizenegy évig vezettem ezt az intézetet, amely a '80-as évek közepétől GYÓGYINFOK néven a hazai egészségügy első költségstruktúra-vizsgálatát végezte és az

egészségügyi finanszírozási reformot készítette elő. Nagyon komoly, ún. modellkísérletet végeztünk költségvetési és finanszírozási modellek felállításával.

Ez a munka alapozta meg azt, hogy Antall József meghívott a rendszerváltoztatás utáni első szabadon választott kormányába közigazgatási államtitkári feladatra. Ez nagyon nagy megtiszteltetés volt számomra. 1990 és 1994 között a Népjelölti Minisztérium közigazgatási államtitkáráként Surján László miniszter úr mellett dolgoztam. 1994 után nemzetközi tanácsadó voltam egészségügyi szervezés és informatika kérdéskörökben. 1999. január 1-jétől vezettem a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Egészségügyi Informatikai Intézetét, ahol oktatás és a kutatás volt a fő feladatom. Ezt a munkát majd 12 éven keresztül, 2010 júniusáig csináltam. 2001-ben kaptam a feladatot, hogy irányítsam az akkori népegészségügyi programot, amit 2003-ig végeztem. Számos szakmai társaságnak voltam az elnöke, akár a népegészségügy területén, akár az informatika területén, és nagyon aktív voltam a tudományos életben is. 2010-ben Rételyi Miklós miniszter úr hívott meg, hogy a Nemzeti Erőforrás Minisztériumnak, később az Emberi Erőforrások Minisztériumának legyek a közigazgatási államtitkára, amely tisztséget 2012. július 15-ig töltöttem be. 2012 júniusában dr. Navracsics Tibor miniszterelnök-helyettes úr felkért a Magyar Kormánytisztviselői Kar Előkészítő Bizottságának vezetésére, ami a Kar felállításához szükséges feladatok ellátását jelentette. 2012. december 14-én került sor a Magyar Kormánytisztviselői Kar országos közgyűlésének alakuló ülésére, ahol nagy többséggel bizalmat szavazott nekem a tagság, és megválasztott a Kar elnökének.

ÚMK: Elnök Úr, volt orvos a családban korábban? Ha nem, mi vitte az orvosi pályára?

J.A.: Közvetlen felmenőim között nem volt orvos. Édesapám jogász volt, a testvérem is jogász. Engem izgatott az orvostudomány, nagyon jó biológia tanárom volt a Rákóczi Gimnáziumban. Igazság szerint tusakodott bennem a filológia-, történelem-szeretet és a biológia-, fizika-szeretet. Végül ez utóbbi győzött. Orvos lettem és nem bántam meg. Az orvosi hivatás nagyon mély humánumot tükröző pálya, ahol nagyon nagy az ember felelőssége munkája minden pillanatában. Amikor a számítástechnikán, informatikán keresztül egészségügyi szervezéssel kezdtem foglalkozni, mindig azt tartottam szem előtt, hogy bármilyen intézkedést tesz az ember, előtte végig kell gondolnia, hogy az hogyan érinti a beteget, mi a betegre való kihatása. Nem lehet csak ide-oda tologatni számokat és összegeket, státuszokat vagy bármi mást, mindig látni kell mögötte az embert. Ez a szemlélet a mai napig elkísér, és nagyon nagy hasznát veszem a Karnál is. Azt szeretem, ha munkatársaimmal ilyen szemléletben tudunk dolgozni és így tudunk megközelíteni kérdéseket. A Kar és a velejáró feladatok nem voltak idegenek számomra, mert a Magyar Orvosi Kamara újjászervezésénél is bábáskodtam, alapító tagja vagyok a szervezetnek. Az etikai kérdéseken ott is nagyon nagy a hangsúly. Fontos az etikai esetek meghatározása, az etikai ügyvitel. Amikor a Magyar Kormánytisztviselői Karnál hasonló kihívással szembesültem, nagy örömmel vettem a feladatot és szívesen dolgoztam rajta. Az életnek egy furcsa fintora, hogy a jogi környezet miatt 2012-ben a Kar megalakulásakor ki kellett lépnem a Magyar Orvosi Kamarából, mert a Magyar Kormánytisztviselői Kar elnöki tisztsége összeférhetetlen volt egyéb kamarai tagsággal.

ÚMK: Akkor mint orvos, Ön Szekszárdon az egészségügy terén találkozott igazgatásszervezéssel és innen volt egy hatalmas váltás az Antall-kormány idején.

J.A.: Részben igen, de amikor a 80-as években a költségstruktúra vizsgálatokat végeztük, az már nyakig szervezés volt. Pályám kezdetén a szekszárdi kórház információrendszerével foglalkoztam, majd megkaptam Tolna megye összes egészségügyi intézményét. Evvel lehetőségem volt egy teljes megyét átlátni az alapellátástól a fekvőbeteg-ellátásig, benne az üzemegészségügyet is. Ezután jött az országos költségstruktúra vizsgálat. Vagyis hagymahéjszerűen épültek egymásra a feladatok és jutottam el az az országos megközelítésig. Ezt én egy nagyon jó pályáivnek gondolom, hatalmas tapasztalatot szereztem, és azt hiszem ma már megismételhetetlen lenne.

ÚMK: Ön orvosi pályán kezdett. És hogy érezte magát a közigazgatásban?

J.A.: Jól. Én mindig szerettem szervezni, mindig izgalmasnak találtam embereket összefogni, feladatokat meghatározni, és gyakorlatban mozgósítani, súlypontokat, prioritásokat meghatározni, eredményeket monitorozni, következtetéseket levonni, és újításokat, változásokat eszközölni. Nekem az igazgatás egy nagyon színes munka, és azt kell mondjam, az életem fő feladatává vált.

ÚMK: 2012 decemberében létrejött a Magyar Kormánytisztviselői Kar és ezt követően létrejöttek a területi szervei. A Kar felállása után egy évvel szervezetenként mennyire élő, erős a államigazgatásban és milyen kapcsolatai vannak a közigazgatás más területeivel, ahol nem kormánytisztviselők dolgoznak?

J.A.: A 2012. december 14. óta eltelt időszak, egy dinamikus fejlődő, egyre erősödő folyamat volt, mivel az országos közgyűlés csak az országos vezető tisztségviselőket és az országos szerveket választhatta meg, s így év elején ott volt feladatként a területi szervek felállítása, továbbá a Hivatásügyi Kódex kidolgozása majd elfogadása. 2013 első félévében a területi választások előkészítése, valamint a Hivatásügyi Kódex megfogalmazása és a tervezet szakmai szervezetekkel való ütköztetése volt a fő feladatunk.

A területi szervek megválasztása nyár elején lezajlott, és a nyári szabadságolásokot követően a területi elnökségek és a területi etikai bizottságok a gyakorlatban is felálltak, megkezdték működésüket. A Hivatásügyi Kódexet 2013. június 21-én fogadta el az országos közgyűlés úgy, hogy az két hónap átfutással, szeptember elsején vált hatályossá. Augusztus végén a Hivatásügyi Kódex anyagi és eljárási részleteinek mélyebb megismertetése érdekében és az eljárásrend egységes gyakorlatának megvalósításáért a Nemzeti Közszolgálati Egyetem segítségével egy intenzív képzés is lezajlott. A második félév utolsó négy hónapjában személyesen végigjártam az összes területi elnökséget, találkoztam és beszéltem szinte minden megválasztott tisztségviselővel és a területi etikai bizottságok tagjaival is. A találkozások alkalmával közösen megnéztük a helyi infrastrukturális feltételeket, azt, hogy hogyan tudnak működni, megbeszéltük a működés beindításához szükséges lépéseket és a területi működés rendjét és az országos elnökséggel való folyamatos kapcsolattartás lehetőségeit. Szeretném – és ennek számtalan jele van –, hogy a területi elnökségek önállóan tudják végezni a munkájukat. Egy ilyen új szervezetnél talán természetes, hogy majdnem mindenhol felmerült az a kérdés, hogy pontosan mi a területi elnökség feladata?

Az országos elnökség feladata kellően körvonalazott, jól meg van fogalmazva (Kttv., Alapszabály), de a területeken ezt sok esetben nehezen tudták értelmezni, az elnökségi feladatok területi vetületét nem tudták meghatározni. Ezt úgy lehet talán legjobban megérteni, hogy országosan minden olyan jogszabályt véleményezünk, amely a kormánytisztviselők élet- és munkakörülményeivel kapcsolatban megfogalmazódik, illetve felirattal jogalkotást is kezdeményezhetünk. Ennek analógiáján, hasonlóra biztattuk a területi elnökségeket a helyi szabályozások kapcsán. Területi viszonylatokban számtalan olyan szabályzat, rendelkezés készült és készül folyamatosan, amely alapvetően befolyásolja a különböző munkáltatóknál foglalkoztatott kormánytisztviselők élet- és munkakörülményeit. A területi tisztségviselőktől azt kértük, hogy ezek véleményezésére keressék meg a munkáltatókat és vegyék fel velük a kapcsolatot, illetve ha már elfogadott szabályzatok alapján bárhol, bármilyen gondjuk van, akkor azt feliratban ők is észrevételezzék a helyi munkáltatók felé. Amennyiben a helyi kereteket meghaladja az észrevételük, és olyan szintű, hogy jogszabály-módosítási igényt veti fel,

akkor keressék meg az országos elnökséget, és akkor a személyügyért és közigazgatásért felelős miniszter útján a Kormányhoz fordulunk.

Tehát kiépítettük azokat a csatornákat, hogy hogyan tudunk működni helyi és országos szinten. Több mint egyéves az Alapszabályunk. Vannak tapasztalataink, és a gyakorlati élet megmutatta, hogy egyes területeken szükségesszerű a módosítás. Emiatt rövidesen megkeressük az országos közgyűlésünk tagjait, a területi elnökségeket és bizottságokat, hogy ha van módosítási javaslatuk, azt területi szinten tárgyalják meg, gondolják végig, fogalmazzák meg az országos elnökség felé, hogy a legszélesebb körből vett információkat és tapasztalatokat beépítve forduljunk az országos közgyűléshez az év második felében.

ÚMK: Elnök úr említett egy témát, amely akut kérdés a közigazgatásban és a kormányzat közel két évtizede keresi a megoldást rá. Ez az etikai kódex kérdése. Az ezredfordulón volt olyan kormányzati szándék, hogy az etikai kódexet jogszabállyal vezessék be, ami nem szerencsés megoldás, mert az etikai kérdések nem azonosak a fegyelmi eljárási ügyekkel, az etikai szabályok megalkotása a köztisztviselők feladata álláspontunk szerint. Több érdekképviseleti szervezet is foglalkozott a kérdéssel. Így például a Magyar Közigazgatási Kar is kidolgozott kb. 15 évvel ezelőtt egy kódex-tervezetet. És most a Magyar Kormánytisztviselői Kar, mint köztisztület elfogadta a közigazgatás személyi állományának mintegy kétharmadát, a kormánytisztviselőket érintően a Hivatásetikai Kódexét. A köztisztviselőknél továbbra sincs etikai kódexe. Ezzel kapcsolatosan két kérdés. Az első: Elnök úr szerint mi lehet a kibontakozási irány a megoldás felé? A második: Amikor zajlott a Hivatásetikai Kódex tervezetének a vitája, olyan félelmek fogalmazódtak meg, hogy összemósodik az etikai és a fegyelmi eljárás, holott ez két teljesen különböző dolog. Mivel lehetne megnyugtatni az érintetteket, hogy ez a fajta etikai eljárás nem azonos a munkáltató fegyelmi eljárásával, mivel azon kívül, hogy a jogszabály elkülöníti, de nagyon sok helyen a területi szerveknél általában a munkáltató vagy a munkáltatóhoz kötődő kormánytisztviselők töltik be az etikai bizottsági helyeket?

J.A.: Határozottan az a véleményem, hogy az etikai eljárás nem azonos a fegyelmi eljárással, de azt is hozzá kell tennem, hogy nem járok csukott szemmel és nagyon jól tudom, hogy szűk a mezsgye, ami a kettő között húzódik, éppen ezért nem könnyű a szétválasztása.

Felmerült egy olyan javaslat is, hogy minden kormánytisztviselőnek lehetősége legyen a kódexet még annak bevezetése előtt véleményezni, ami megoldhatatlan feladat elé állította volna a Kart. Több száz, de akár több ezer véleményt feldolgozni és valamilyen formában beépíteni a kódexbe – a

Kar humánerőforrás lehetőségeit ismerve – még ma is lehetetlennek tűnik számomra. Ezért úgy döntöttünk, hogy egy ilyen széleskörű egyeztetést a gyakorlat alapján teszünk meg. A Hivatásetikai Kódex elfogadásakor az országos közgyűlés tavaly június 21-én úgy döntött, hogy a kódex hatálybalépését követő egy esztendő után meg kell vizsgálni azt, hogy szükség van-e bármilyen módosításra.

Meg kell adni a lehetőséget arra, hogy bárki jelezhesse, ha valamely kérdésben változtatási igénye van. Ez a folyamat a területi szerveink működésének beindulásával sokkal könnyebbé és a területi kormánytisztviselők részére sokkal közelebb és reális lehetőséggé vált.

Az egyik ilyen kérdés, ami többször előtérbe került, az pont a fegyelmi kérdése. Korábban nem volt etikai kódex, de a munkáltatók megpróbálták érvényesíteni etikai szempontokat fegyelmi eljárás keretén belül.

Az etikai kérdések köre minden esetben a munkáltatón kívül esik és lényegében annak a – történelmi szóhasználatnál élve – „céh”-nek a felelőssége, amelynek tagjai ott dolgoznak. Jelen esetben a kormánytisztviselők alkotnak egy céhet, ahol saját soraikban rendet tartanak, hogy tényleg az etikus viselkedés legyen meghatározó. Ez adja különben a legnagyobb garanciát az állampolgárok számára, hogy a magyar közszolgálat egy elkötelezett, az emberek és a közjó érdekeit néző szervezetként végzi a feladatát. A Magyar Kormánytisztviselői Kar legfontosabb feladatának tekintem a Hivatásetikai Kódex érvényesítését és annak biztosítását, hogy az etikus viselkedés életünk – hivatali és magánéletünk – rendező elve legyen.

Valóban probléma, hogy van egy közszolgálati csoport, a köztisztviselők csoportja, akiknek nincs etikai kódexük. Fontosnak tartom, hogy a köztisztviselők is tartozzanak egy olyan köztisztülethez, amely kötelező tagságon alapul. Ezt azonban csak törvény tudja létrehozni.

ÚMK: A Karnak ebben az évben lesz-e valamilyen szakmai vagy egyéb olyan – nem belső szervezeti – rendezvénye, ami a kollégákat esetleg érintheti?

J.A.: Minden kormánytisztviselőt érintő megarendezésre nem készülünk. Viszont nagyon készülünk arra, hogy júniusban, Magyar Zoltán születésnapján közösen ünnepeljünk más szervezetekkel. Az elnökségünk arról is döntött – és az országos közgyűlés is megadta január végén a lehetőséget –, hogy a Kar a törvény adta lehetőséggel élve díjat alapítson a jó munkáért. Idén első alkalommal az év végén szeretnénk méltó keretek között ezt a díjazottaknak átadni. Ezen kívül a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen együttműködve, az MKK érdekében ellátott feladatokhoz kapcsolódóan tartunk képzéseket.

ÚMK: Tisztelt Elnök Úr! Köszönjük a beszélgetést, s munkájához további sikereket kívánunk.